

i Fæste, nagtet de ikke ere Fæstetvang undergivne, kunde det gjerne blive Tilfældet, at dette vilde ophøre, og at den almindelige Overdragelsesmaade herefter vilde blive, at Husene bleve udleiede og ikke givne i Fæste. Jeg frygter saaledes for, at det, de Herrer have tilfigtet med dette Lovforslag, ikke vil kunne naas derved, men at der snarere er Fare for, at det vil have en modsat Virkning. Noget helt Andet er det, hvis den ærede Ordfører for Forslagsstillerne mener, at det baade er foreneligt med den almindelige Retstilstand i Landet og lader sig gennemføre, at der lægges Fæstetvang paa Husene ligesom paa Gaardene, saa kan Lovforslaget komme dem til Nytte. Men naar der ikke opnaas Andet end det, der her foreslaas, og det kan tilintetgjøres ved en Opsigelse af Leiemaal, saa opnaa de ærede Forslagsstillere slet ikke at skaffe enten Leiehusmændene eller Fæstehusmændene det Gode, de tilfigte. Hvorvidt nu den ærede Ordfører for Forslagsstillerne har tænkt paa at gjøre et Forsøg paa at lægge Fæstetvang paa Husene, veed jeg ikke — han har ikke sagt Noget derom — men Tændtjen synes ikke at gaa i den Retning nu til Dags; tværtimod har man jo ved Lov af 9de Marts 1872 flyttet Grændsen for Fæstetvangsforpligtelsen fra 1 Tønde Hærtorn op til 2 Tønder, og denne Lov udløste betydelige Jordstykker af Fæstetvang, som indtil da havde været Fæstetvang undergivne. Derjom det forholdes sig saa, at den ærede Ordfører ikke mener, at en saadan Foranstaltning kan gennemføres, som efter mit Skjøn vil være nødvendig, for at Lovforslaget kan faae virkelig Betydning, da ser jeg ikke, hvad de Herrer ville opnaa ved Lovforslaget til Gavn for de Bedkommende. Det vil ikke kunne forhindre den Eventualitet, jeg nævnte, at en Foranstaltning, som Eieren ikke billiger, bliver besvaret med Opsigelse, og om det end kan skaffe de Husmænd, der for Tiden have Huse i Fæste, en Rettighed, som de nu ikke have, er det paa den anden Side meget muligt, at det kan føre til, at der herefter ikke bliver givet Huse i Fæste, naar der ikke er Tvang i saa Henseende. Nu er det ikke, fordi jeg anser det for at være af nogen overordentlig stor Betydning, skøndt nogen Betydning har det altid, om en Husmand faar et Hus i Leie, eller han faar det i Fæste. Vel har det naturligvis sin store Behagelighed at vide, at han har det sikret for sin Besiddelsestid og ogsaa for Eiens Besiddelsestid, men paa den anden Side, naar han ikke faar det i Fæste, bruger han heller ikke den Kapital til Indfæstning, der ellers medgaar dertil, og det kan være ham

til megen Nytte i mange Tilfælde, at han er fri derfor. Derjom de Herrer ikke turde forudsætte at faae en Lov om, at Leiemaal i alt Fald skulle strække sig ud over en vis længere Periode, saa forekommer det mig, at de egentlig styde Maalet forbi; de ramme ikke, hvad de sigte efter. Hvorvidt man tror at kunne opnaa noget Saadant, skal jeg ikke her udtale mig om; det man nærmest være de ærede Forslagsstilleres Sag at overveie, hvad de tror at kunne gjøre i den Henseende. Naar man ser paa de Bevægelser, der gaar gjennem disse Forhold gjennem lange Tider, vide vi jo Alle, der har været Tider, hvor der ikke har været Fæstetvang paa Gaardene, og da man begyndte at røre ved det Forhold, indførte man det ikke paa en Gang. Den første Bestemmelse var da den, at Gaardene i det Mindste skulde overdrages paa 10 Aar; om man nu tror at kunne gjøre noget Lignende med Huse, skal jeg overlade til de Herrer selv at overveie; men medens der ikke i og for sig er noget Ubilligt i Lovforslaget, indser jeg ikke, at de Herrer opnaa det, de tilfigte, naar de ikke kunne gjøre de videre fornødne Skridt.

Judenwigsministeren (Ingerslev):

Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne (Beth) sluttede — saaledes forstod jeg det i alt Fald — med at spørge mig, om jeg efter mit Skjøn ansaa Foranstaltninger sigtende til Forbedring af Fæste- og Leiehusmændenes Raar for et passende Lovgivningsæmne; det kan jeg gjerne være enig med det ærede Medlem i, at det er det. Det ærede Medlem ønskede dernæst, at jeg skulde erkjende, at dette her foreliggende Lovforslag var heldigt eller stiftet til at ophøies til Lov, eller dog i alt Fald kunde fremmes. Deri kan jeg ikke være enig med det ærede Medlem. Forslaget har jo været til Forhandling her tidligere. Jeg var den Gang Medlem af Thinget, men jeg tror ikke, at jeg tog Del i Forhandlingerne. Jeg vil kun sige, at jeg ikke skal komme ind paa den tidligere Forhandling, og forsaavidt som den har været berørt i Dag, og jeg ogsaa selv skulde komme til at berøre den, vil jeg kun kunne støtte mig paa min Huskommeelse, idet jeg ikke har haft Forslaget i Hænde ret længe, kun fra i Gaar, og altsaa ikke har kunnet forberede en saa grundig Undersøgelse som det ærede Medlem, der — antager jeg — i længere Tid har vidst, at han vilde fremkomme med det. Snid- lertid anser jeg det for ganske ligegyldigt; thi i Hovedsagen kunne vi vel diskutere paa det foreliggende Grundlag. Sidst, da dette